

Izšla vanj dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

Cena lista
je \$4.00

Printed on second-class matter January 22, 1910, at the postoffice at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

LETO—YEAR XXII

Vlada naj služi le velikim korporacijam!

Vlada lahko določi cene, ne pa kapitalizacije, je nova doktrina v velobiznisu. — "Nič vmešavanja!"

Washington. — (P. P.) — Vlada naj maže kolese in peha voz ameriškega kapitalizma, ne sme pa se vtikati v osrčje velebiznisu ali ga nadzorovati v vlogi grajskega valpeta. Ta doktrina je stara toliko kot je star kapitalizem. Pred senatnim odsekom za meddržavno trgovino, ki preiskuje manipulacije razsvetljavih korporacij in trasta komunikacij, je ta doktrina dobila novo obleko, ki pokazuje miselni razvoj naših magnatov.

Nova doktrina, katero je pred odsekom orisal generalni major J. G. Harbord, predsednik Radio Corporation of America, se glasi približno takole: Funkcija vlade je, da nudi velikim korporacijam vso protekcijo. Ker je spajanje velikih industrijskih korporacij zaželjeno za gospodarstvenega vidika, mora vlada odpraviti vso navlačo, ki je na potu pri graditvi še večjih trustov. Njena dolžnost je tudi, da zavrne vse elemente, ki bi skušali ovirati razvoj privatnih monopolov. Predvsem ne sme biti nikakega govora o vladnem obratovanju industrije.

Drugi in novejši del te vepe se glasi, da vlada sme določati cene potrebščin, osiroma obrestne mere na kapitalizacijo. Ne sme pa odločevati o vprašanju finančne strukture posamezne korporacije, o izdajanju zadolženja in podobno. To pravico morajo imeti le tisti, ki jih kontrolirajo.

Ako je kapitalizacija previsoka, bodisi radi naplajenja, ki se lahko doseže na različne načine, to ni vladni nič mar. Ona sme določiti le obrestno mero v svrhu "protekcije ljudskih interesov" na podlagi kapitalizacije in finančne manipulacije, ki jo določijo edino le magnatje.

Senator Couzens, ki vodi preiskavo, ni mogel verjeti lastnim ušesom, ko je slišal drzno izvajanje predsednika radiotrusta. Harbord je odseku tudi zaupal, da korporacija želi, da vlada ustanovi department za komunikacije, ki bi se najbolje odgovarjal potrebam te industrije, v katero spada tudi radio. Ta industrija želi vladne kooperacije, ne pa regulacije, vsaj ne stroge, kar bi najbolje razumeval tajnik novega departmanta, ki bi bil obenem tudi član kabineta. Z drugo besedo rečeno: manj vlade v biznisu in več biznisa v vladi je težnja — dokaj stara — ameriškega kapitalizma.

Poročila dva moža, ker se to moderno!

New York. — Miss Hattie Byrne, 19-letna krasotica, se je v turek čudila pred sodiščem, kaj se drugi čudijo dejstvu, da je ona poročena z dvema možema. "To je bigamija in proti postavam", je dejal sodnik. "Naj bo kar hoče, to je zdaj v navadi! Moderno dekle se ne bo vse svoje življenje privezati na enega moža. Če je to bigamija, smo vse ženske bigamistke", je rekla obtoženka.

Tabela znižanega dohodninskega davka

Kdor ima \$4000 in več letnih dohodkov, se mora zanimati za novo davčno lestvico, katero je kongres pravkar poklonil bogatemu ameriški ljudstvu. Poročilo se glasi, da je dva in pol milijona oseb deležnih redukcije davka. Med temi je najbrž tudi nekaj čitateljev Prosveta. Lestvica sledi:

Čisti dohodek	Stari davek		Novi davek	
	Stari davek	Novi davek	Stari davek	Novi davek
\$ 4,000	\$ 23.13	\$ 9.38	\$ 5.63	\$ 1.88
6,000	39.28	13.13	16.88	5.63
7,000	56.25	22.50	28.13	9.38
8,000	101.25	52.50	56.25	22.50
10,000	183.75	96.00	101.25	52.50
15,000	445.00	334.38	268.75	127.13
20,000	1,267.50	1,183.13	1,282.51	1,093.13
30,000	4,983.75	4,515.00	4,878.75	4,465.00
100,000	15,843.75	14,930.00	15,768.75	15,870.00
1,000,000	240,843.75	230,930.00	240,768.75	230,870.00

Izborno božično darilo

New York. — Odbor aldermanov je 17. t. m. zvišal letno plačo newyorškega župana od \$25,000 na \$40,000. Nova plača pride v veljavo 1. januarja. Sedanji župan Walker bo po novem letu najbolje plačani mestni uradnik v vseh Združenih državah. Noben ameriški župan nima toliko plače. Tudi governor države New York, ki je najbolje plačan med vsemi governorji, prejema "samo" \$25,000 na leto.

Prekomorska letalca padla v brazilski džungli

Srečno naključje je jima ohranilo življenje

Rio de Janeiro, Brazilija, 18. dec. — Dva moža, ki sta se zadnjo nedeljo dvignila v zrak v aeroplano v Sevilu na Špankem, za namenom, da prideta v Montevideo, Uruguay, sta letela neprestano 36 ur preko severozapadne nega afrike in preko južnega Atlantika in včeraj sta se pojavila iz tropičnega pragozda v Braziliji. Na cilj nista prišla, toda ostala sta živa, čeprav malo potokena. Njuna zgodba, ki jo pripravljata, je fantastična.

Moža — urugvajski vojaški letalec Tadeo Larre-Borges in španski vojaški letalec Leon Challe — sta se morala boriti s silnimi vetrovi nad oceanom, vendar pa sta srečno preletela morje, ali ko sta v nočni temi dospela nad celino Južne Amerike, sta zgrešila črto. Nato sta krožila sem in tja toliko časa, da je jima zmanjkalo bencina in letalo je telebnilo v goščavo brazilskega džungla. Letalo je uničeno, ali onadva sta bila k sreči le lahko ranjena pri padcu. Druga sreča je bila, da sta kmalu prišla v dotik z ljudmi in z brzojavno postajo. Dospela sta v mestech Santo Antonio Do Salto.

Zdaj počivata v bolnišnici v Rio de Janeiro. Ko okrevala, nameravata dokončati polet v Montevideo.

Sto aretiranih v Zagrebu radi bombe v cerkvi

Dr. Maček zaslišan, toda bil je izpuščen

Dunaj, 18. dec. — Okrog sto Hrvatov je bilo aretiranih včeraj in v ponedeljek v Zagrebu radi dveh peklenastih strojev, ki sta bila odkrita v zagrebški cerkvi in na železniškem tiru zunaj mesta. Mnogo aretirancev je bilo prijetih v zvezi z umorom časnika Toni Schlegela. Dr. Maček, vodja radičevcev, je bil tudi poklican na policijo in izpraševan, a pozneje so ga izpuščili. Policija meni, da so zlikovci, ki so položili peklenasta stroja v cerkvi in na tiru, prišli iz inozemstva. Z razstrelbami so hoteli terorizirati one Hrvate, ki so se hoteli udeležiti slavnostne maše in izleta v Beograd na kraljev rojstni dan. Velika sreča je bila, da sta bili bombi pravčasno odkriti; na stotine bi bilo mrtvih in ranjenih, če bi bila stroja eksplodirala.

Iz Beograda poročajo, da bo nova ustava Jugoslavije kmalu sestavljena in država se vrne k parlamentarnemu režimu čim se pokaže, da je "narodno edinstvo" doseženo. Vlada je te dni formirala komisijo kmetijskih pridelkov, katero bo vodil dr. Kunčič, hrvatski bankir.

Španaki diktator izplačal uradnike za dva meseca naprej

Madrid, 18. dec. — Španska vlada je danes dekretirala, da vsak državni uradnik ali namestnik lahko vzame svojo plačo za dva meseca naprej v svrhu, da se preskrbi s potrebščinami in da mu ne bo treba izposojevati si denarja proti odruškim obrestim.

TRKAJTE NA VRATA IN ODPRO SE VAM

Sladkorni interesi imajo dosti denarja za lobiste; pridobili so tudi Hooverja za raco, ki je splavala po vodi

Washington. — (F. P.) — Ameriški sladkorni interesi ne de-rejo krave s svetom. V to svr-ho rabijo boljše orožje, katerega imajo polne orožarne. Tega orožja so se posluževali v polni meri v boju za visoko ali za nizko carino, kar se mogoče sliši nekam čudno. Povedano naj bo ponovno, da se v carinskih zadevah dele ameriški sladkorni interesi v dve skupini: v "domačo" in v kubansko.

Prva zahteva visoko carino na sladkor, druga nizko. "Domačim" interesom načeluje v Washingtonu senator Smoot, ki je v finančnem odseku kot njegov predsednik pilotiral carinsko predlogo. Za kubanskimi sladkornimi interesi pa stoji mogoč-na First National banka iz New Yorka, ki ima obsežne investicije na Kubi.

Za kubanske interese je bilo važno vprašanje, kako pridobiti predsednika Hooverja, po pre-pričanju veletrgovinca, na njihovo stran. Zgodaj v tem letu so prišli na idejo, da v ta namen najamejo Hooverjevega privatnega odvetnika Shattucka. Rebe-no, storjeno. Shattuck, ki je ob-enem ožji prijatelj Hooverja, je od kubanskega trasta prejel vsoto \$50,000, da pridobi Hooverja za delo v kongresu in pred finančnim odsekom.

Shattuck se je a predsednikom ašel v Miami in napeljal pogovor na "problem sladkorne carine." Hoover mu je zaupal, da je stvar res zamotana. In kljub temu, da je zahteva "domačih" interesov gotovo opravilena, na drugi strani pa tudi ne more biti nikakega dvoma, da mora biti olajšano breme tudi kubanski sladkorni industriji, katera je v posesti "domačih" interesov.

Ker ima Hoover brihtno glavo, je takoj sugeriral "aliding scale" carino, ki bi napravila volka sitega, kozo pa celo. Za First National banko je bila to vesela novica, vredna \$50,000, tudi za ubožni kubanski sladkorni trust. Na drugi strani je Shattucku pomagal tudi glavni lobist teh interesov H. C. Lakin. O tem poslu je pravil senatnemu odseku za preiskavo lobistov pred nekaj dnevi. Zgledi za "u-godno" carino niso preveč dobri, kar seveda ni na škodo lobistov.

Mornarični tajnik se je podal

Washington. — Mornarični tajnik Adams se je končno podal zahtevi mesta Tacoma in odredil, da vojna ladja za prevažanje zrakovplovov Lexington prisloži mestu na pomoč v svrhu proizvajanja elektrike. Okolica Puget Sounda je v velikih škrip-cih radi pomanjkanja elektrike, do česar je prišlo radi velike suše. Mestne oblasti so apelirale na mornaričnega tajnika, naj o-dredi veliko vojno ladjo Lexing-ton, da prisloži na pomoč mestni elektrarni s svojimi velikimi generatorji za proizvajanje e-lektrike. Vzelo je skoraj mesec dni, predno je mornarični tajnik ustreget tej želji. Ladja bo v službi mestne elektrarne en me-sec.

Sodnijska prepoved zopet oživila

Philadelphia. — Kdaj je začas-na sodnijska prepoved začasna? V Pennsylvaniji se lahko razte-gne na deset ali pa sto let. To je vsaj razvidno od tekoče stavke na poslopu vseučilišnega kluba. Pred desetimi leti je dobil gradbeni kontraktor začasno sodnijsko prepoved proti grad-benim unijam, ki je zopet oži-vela.

Ruski pesnik vidi revolto v čikaških bombah

Moskva, 18. dec. — Damijan Bedni, vodilni komunistični pesnik v sedanji Rusiji, znan tudi kot "kremliński poet", ker stanuje v Kremli, je ne-kaj čital o pokajočih "jabol-kih" (bombah) v Chicagu. To ga je tako navdušilo, da je spenil novo pesem, v kateri pravi, da so slavna čikaška "jabolka" (pinapples) vse-kakor oznanjevanje dolgo pri-čakovane revolucije v Chica-gu in Ameriki! —

Japonsko-sovjetski konflikt se nadaljuje

Protest japonske vlade proti vmešavanju sovjetov v mongolsko konfuzijo

Sangaj, 18. dec. — Iz Harbi-na poročajo, da je Japonska zelo vznemirjena radi mongolske revolte v Bargi (vzhodnem delu Mandžurije ob sibirski meji). Takovski "mladomongolski" voditelji so proklamirali neodvisno Barge in organizirali svojo vlado v Hailarju pod vodstvom sovjetskih častnikov in diploma-tov. Japonska vlada je ustmeno protestirala pri sovjetskem po-slaniku v Tokiju proti ruskim aktivnostim v Bargi.

Poročilo se glasi, da je japo-n-ska vojaška mislija v Harbinu, ki opazuje situacijo v Mandžuriji, obvestila vlado v Tokiju, da je mongolsko gibanje v Bargi sovjetsko delo, ki pomakne ru-sko-kitajsko mejo 200 milj daleč v notranjost Mandžurije in po-deli sovjetom kontrolo nad go-rovjem Klinghan, s katerega je razgled po južni Mandžuriji. Barga vključuje velik kos apor-ne železnice in premogovnice, ki zalagajo železnico s gorivom.

Tokio, 18. dec. — Vest i Ka-barovska priporočajo o uspešnem poteku pogajanj med so-v-jetskimi Rusijo in Kitajsko. Po-godba bo kmalu sklenjena. Novi sovjetski poslovodja vzhodne ki-tajske železnice, Julij Rudi, pri-de kmalu v Harbin in prevzame upravo proge.

Delavska šola napreduje

Uvedla je nove učne metode

Duluth, Minn. — (F. P.) — Work People's College zaznamu-je tudi v tem letu lep napredek. Šola je bila organizirana pred 23 leti po Industrial Workers of the World, katere člani jo tudi kontrolirajo. Pohajajo jo odras-le osebe obojega spola, kjer stu-dirajo razne predmete v zvezi s stremljenjem za izboljšanje so-cialnih razmer. Šola je letos uve-dila tudi poučevanje finskega je-sika.

Radi pomanjkanja primernih šolskih knjig je šola pričela ti-skati lastne knjige, ki bodo od-govarjale potrebam. Gradivo pri-občuje v glasilu organizacije. Ob koncu leta bo vezano v knji-go. V zvezi z angleščino in rač-unstvom je šola reformirala učne metode v toliko, da oba predme-ta odgovarjata potrebam stu-dentov. Pri obeh predmetih po-lagajo večjo važnost na statisti-ko, ki je važna tudi za delavstvo. Šolsko leto bo končano dne 15. aprila.

Lepo božično darilo stavarjem

Charlotte, N. C. — Leakavil-le Woolen Mill kompanija, pri kateri se vrši stavka že več ted-nov, je prišla na idejo, da stav-karji ne potrebujejo ne električ-ne luči in ne vode. Ker se bliža-bo božični prazniki, je sklenila, da stavkarje obdari s tem, da jim je zaprla vodo in elektriko. Stavko vodi levčarska unija.

Vare ne bo več kandidiral

Philadelphia, Pa. — William S. Vare, ki je izgubil senatorski mandat radi volilne korupcije, se je premislil in ne bo kandidiral pri volitvah prihodnje leto.

Klasična ekonomija se pojavlja v Ameriki

Rafinirano molzenje konzumen-tov — "service" se glasi ča-robno

New York. — Povesti o mor-skih roparjih so jako priljubljene čtivo za mnoge ljudi radi bo-gate snovi o drznih ljudeh in ro-mantičnem življenju. Za razvoj bujne domišljije so nedvomno iz-boren material. Medtem, ko jih čitajo navadni čitatelji radi "du-ševne" hrane in bolj inteligentali v svrhu razvedrila, listajo jav-nonapravne korporacije po teh knjigah in praktičnih razlogov.

Preiskava državne komisije za revizijo javnonapravne zakono-daje je odkrila stvari, ki pokazu-jejo, da so se javnonapravne kompanije mnogo naučile iz knjig o morskih in drugih ro-parjih. Medtem, ko so se sled-nji posluževali direktne akcije pri ropanju ljudstva, so ameri-ki magnatje javnih naprav iz-našli bolj rafinirane metode pri ropanju konzumentov. Te meto-de so v okvirju kapitalistične etike naravno "legalne" in torej dopustljive.

Zadnja cvetka z vrta klasične ekonomije ameriškega kapitaliz-ma je ustanavljanje "afiliranih" ali podrejenih podjetij po velikih javnonapravnih korporacijah. Te "service" agencije navadno služijo velikim kompanijam v svrhu prikritja velikih profitov in za bolj popolno molzenje ljudstva.

Eden izmed mnogih slučajev te "klasične" ekonomije je tudi Long Island Lighting korporaci-ja, ki je v to svrhu ustanovila E. L. Phillips kompanijo, ki je no-minalno industrijsko podjetje. Ka-ken "service" je to podjetje vr-šilo, tega poročilo o preiskavi komisije ne pove. Nanaša se v prvi vrsti na finančne transakci-je, ki so se izvršile med materjo in hčerko v zadnjem letu.

Poročilo pravi, da je hčerka dolgovala materi skoraj vso do-bo lanskega leta dva in pol milijo-na dolarjev. Ker je bila trans-akcija povsem družinska afera, ni hčerka plačala materi od tega dolga nikakih obresti. Na drugi strani je Phillips kompanija pre-vela v tem času od svoje matere Long Island Lighting korporaci-je in njenih treh podružnic vsoto dva milijona dolarjev za "ser-vice".

Poročilo komisije pravi, da ni v knjigah te zlate hčerke našli nikakih podatkov o delu, za ka-terega je prejela dva milijona dolarjev, ki so prišli iz žepov konzumentov elektrike. Osiroma pravi v tehničnem jeziku, da ni našli nikakih potrdil, takozvanih "vouchers", o izplačanih raču-nih. Kljub temu je ta javnona-pravna družba lansko leto nare-dila 15.72 procentov čistega profi-ta, kar pomeni, da bi bil profit izdatno večji — faktično je se-veda bil — ako bi bila ta dva milijončka in obresti od "posoji-lja" vključena v skladu čistega "zaslužka".

Long Island Lighting kompa-nija ni edina ali pa izjema, ki se poslužuje te nove metode pri-krivanja profitov in molzenja ljudstva, in gotovo tudi manjših delničarjev velikih korporacij. V zadnjih par letih, ko so je deže-lja valjala v veliki prosperiteti, so to metodo današnjih roparjev a-doptirale vse večje javnonaprav-ne in tudi druge korporacije.

Kovač kuje železo, dokler je vro-če in ameriški banditi bodo pa skubili ljudstvo toliko časa, do-klér se jim bo pustilo.

Lincolnov smrtni stol prodan za \$2400

New York. — Crni gugalni stol iz orehovine, na katerem je sedel Abraham Lincoln zvečer 14. aprila 1865 v Ford teatru v Washingtonu, ko ga je John Wil-kes Booth ustrelil, je bil 17. t. m. prodan na javni dražbi v New Yorku za \$2400. S. Slack, trgovec s starinami v Bostonu, je kupec.

Manningov banket uspel

Vrtni se je morala večja skupi-na ljudi; dobro razpoloženje

Chicago. — Banket lokalne so-cialistične stranke, na katerem je bil "upeljan" njen novi taj-nik Frank Manning, je izpadel v nedeljo zvečer boljše kot se je pričakovalo. Okrog 50 oseb je moralo oditi radi pomanjkanja prostora. Med udeleženci je vla-dalo izborno razpoloženje.

Prečitane so bile številne br-sojavke iz Clevelanda, New Bed-forda, Philadelphije in New Yorka, v katerih je bilo izraže-no priznanje mlademu organi-zatorju za njegovo delo. Zastop-niki raznih organizacij, med te-mi unijah in podpornih, so ob-ljubili Manningu aktivno po-dporo pri delu za ponovno zgra-ditev socialističnega gibanja v Chicagu.

"Ako je med vami volja, bomo v par letih zgradili stranko, ki bo v konstruktivnem smislu po-stala vodilna politična sila v tem mestu," je rekel Manning. Da je stranka s njim pridobila in-teligentnega in energičnega vo-ditelja, je pokazal v dobro za-mišljenem govoru, v katerem se je odkril kot dober govornik. Pri grajenju novega delavskega po-litičnega gibanja bo skušal do-seči kooperacijo pri raznih orga-nizacijah, predvsem pri Čikaški delavski federaciji.

Na seji federacije preteklo ne-deljo je prišlo do živahne diskuzi-je o izredno slabem gospodar-skem stanju, v katerega je naga-silno mestu. Od njenega predse-dnika John Fitzpatricka do zad-njega govornika je bilo med za-stopniki splošno mnenje, da Chi-cago potrebuje močno delavsko politično stranko kot edino sdrav-ilo za odpravo velike korupcije in izredno slabega gospodarstva. Na banketu je bilo poročano, da prevladuje alično mišljenje tudi v Amalgamated Clothing Work-ers uniji ter pri drugih organi-zacijah.

Božično darilo rudar-jem: 50 ubitih v jami

Eksplozija v Oklahomi zadušila delavce pod zemljo

McAlester, Okla. — Silna eks-ploncija plina v premogovniku Old Town Coal Company je v torek opoldne ubila 50 rudarjev pri delu pod zemljo. Kolikor je doslej znano, je bilo 62 rudar-jev v jami. Od teh so se rešili samo trije. Do večera v torek so dobili iz jame 23 mrtvih. Vsi drugi so še pod zemljo in malo je upa-nja, da je še kateri živ.

Med nesrečniki je bilo 34 Me-hikancev in 15 zamorcev. Takoj po razstrelbi je šlo več oddel-kov rešilnega moštva pod zeml-jo in našli so tri delavce še ži-ve v gornjem rovu; drugi so le-žali v gruči v spodnjih rovih mrtvi. Rovi so bili napolnjeni s smrtonosnim plinom in reševal-no delo je bilo zelo oteženo. Zunan, ob ustju premogovnika, so se odigrali običajni in srce tr-gajoči prizori, ko so žene in o-troci rudarjev obkolili jamo in čakali na mrtve svojce.

Mrtva deklica oživljena

Little Rock, Ark. — Petnajst-letna zamorska deklica Julia Campbell je 16. t. m. umrla med operacijo. Trinajst minut je nje-no srce počivalo in ves napor zdravnikov, da bi jo obudili, je bil zaman. Ze so jo hoteli pustiti mrtvo, ko je dr. S. F. Hoge pos-kusil še z enim sredstvom. In-jekcija ji je kisik naravnost v kri. To jo je obudilo k življenju. Tukajšnji zdravniki amatraro dr. Hogeve čin za velik napredek medicinske znanosti. Prej se je smatralo, da injekcija kisika v kri povzroči smrt.

Drama v treh
dejanjih

Victor Hugo:

LUKRECJA BORGIA

Is francoskine
prevedel D. G.

Gubetta. Ali za drugo ne vem, kar bi se še moglo ljubiti.

Lukrecija. Je še nekaj drugega, Gubetta.

Gubetta. Aha! Mislite postati krepotna iz ljubezni do boga...

Lukrecija. Gubetta, Gubetta! Ko bi se našlo danes v tej prokleti zločinški Italiji plemenito, čisto srce, polno kreposti, srce angelja pod oklepom vojaka; ko bi ostala meni ubogi sovražen, odurni, zaničevani, od ljudij prokleti, od neba zavrnjeni, bedni ali vsemogočni ženi v tem obupnem položaju, ko se bori duša s smrtjo, le ena misel, upanje na rešitev, nada, da bi si pridobila v tem tako ponosnem in tako čistem srcu le malo prostora, le malo nežnosti in spoštovanja — Gubetta, — ko bi ne imela nobene druge misli in želje kot čuti ti lepega dne, kako veselo in neprisiljeno bide to srce na mojem, reci Gubetta, bi ti potem razumel, da se mi mudi popraviti preteklost, da se mi mudi oprati svoje zloglasno ime, da se mi mudi izbrisati vse madeže in pege, ki jih imam na sebi, gnjusni in krvavi spomin pa, ki ga družji Italija z mojim imenom, spreminiti v spomin slave, pokore in kreposti?

Gubetta. Za boga, signora! Katerim eremitom ste padla v naročje?

Lukrecija. Ne smej se! Že dolgo imam te misli, ne da bi ti jih povedala. Če ima človek toliko zločinov za seboj, ne ustavi se tako lahko, četudi hoče. Oba angelja, dobri in slabi, sta bojevala v meni; upam pa, da zmaga dobri.

Gubetta. In potem: "Te deum laudamus, magnificat anima mea dominum!" — Veste kaj, signora, da vas več ne razumem in da ste postala v zadnjem času prava upanka? Pred mesecem mi vaša visokost naznani, da odpotujete v Spoleto, poslovili se s soprogom Alfonzom, ki ima — mimogrede rečeno — to dobro srčnost, da je v vas zaljubljen kot grlica in ljubosumen kot tiger; vaša visokost torej skrivoma zapusti Ferraro in se napoti v Benetke, skoro brez vsakega spremstva, pod izmišljenim neopojnim imenom in jaz pod španakim. Prišel v Benetke se vaša visokost z menoj loči in ukaže, jo ne poznati! Potem začne obiskovati slavnosti, glasbene prireditve in španake večerne družbe; karneval porabi, da lahko preoblaščena in maskovana neovirano hodi okoli, v tem ko komaj zvečer že pri odhodu z menoj govori... in cela ta maskarada konča s tem, da mi vaša visokost drži pridigo! Pridigo meni in to od vas, signora! Kaj ni to malo krepki in čudno? Spremenili ste si ime, spreminili ste si obleko, sedaj spreminjate svojo dušo! Pri vseh bogovih! To se pravi precej daleč zganjati karneval! Ne spoznam se več v tem. Kaj je vzrok temu obnašanju vaše visokosti?

Lukrecija (ga naglo prime za roko in ga vodi k spečemu Gennaru.) Vidiš tega mladeniča?

Gubetta. Ta mladenič ni zame nič novega in vem pač dobro, da letate za njim maskovana odkar ste v Benetkah.

Lukrecija. Kaj to praviš?

Gubetta. Pravim, da bi ta mladenič, ki leži v naslonjaču in spi, spal tudi stoji, če bi bil kot tretji pri moralni in podležni zabavi, ki sem jo imel ravnokar s vašo visokostjo.

Lukrecija. Kaj ni prekrasen?

Gubetta. Bil bi lepši, če bi ne imel zaprtih oči. Obraz brez oči je palača brez oken.

Lukrecija. Ko bi ti vedel, kako ga ljubim!

Gubetta. To se tiče don Alfonza, vašega kraljevskega soproga. Sporočiti pa moram vaši visokosti, da se zaman trudi. Kot so mi pravili, ljubi ta mladenič lepo mlado dekletko z imenom Fiametta.

Lukrecija. In mlado dekletko ga ljubi?

Gubetta. Pravijo, da!

Lukrecija. Toliko bolje! Tako rada bi ga videla srečnega!

Gubetta. Glej, glej! To je nekaj nenavadnega in prav nič vašega. Imel sem vas za ljubosumnejšo.

Lukrecija (opazuje Gennaro.) Kako krasna postava!

Gubetta. Zdi se mi nekomu podoben...

Lukrecija. Ne reci, komu! — Pusti me samo!

Gubetta (odide).

Lukrecija (ostane nekoliko časa pred Gennarom; vzhlepa ne vidi dveh mask, ki se prikažeta v ozadju in jo opazujeta. Misleč, da je sama). On je! Končno mi je dopuščeno, da ga vidim trenotek brez priče! Ne, lepšega si nisem predstavljala niti v sanjah! O bog! Prihrani mi muko, da bi me kedaj sovražil in zaničeval! Ti veš, on je vse, kar ljubim na zemlji! — Neupam si odvzeti krinke in vendar — obrisati si moram solze (odvzame krinko in si briše oči. Obe maski si šepetata, medtem ko ona poljubi spečemu Gennaru roko).

Prva maska (Alfonz). To začustuje, lahko se vrnem v Ferraro. Prišel sem v Benetke sam radi tega, da bi se prepiral o njeni nezvesti in videl sem dovolj. Moja odločnost se ne da več zavlačiti. Ta mladenič je njen ljubimec. Kako se imenuje Rustighello?

Druga maska (Rustighello). Imenuje se Gennaro. Je hraber stotnik, ki služi že od mladih nog; je brez očeta in brez matere, kratko, je to človek, o čegar rodbini se ničesar ne ve. Tačasno je v službi beneške republike.

Prva maska. Ukreni, da pride v Ferraro.

Druga maska. To se zgodi samo od sebe, milostivi gospod. Pojutranjem odpotuje s svojimi prijatelji, ki se udeležijo poslanstva senatorjev Tiopota in Grimanija, v Ferraro.

Prva maska. Dobro! Poročila, ki sem jih prejel, so bila natančna. Videl sem dovolj; lahko zopet odpotujeva. (Oba odideta).

Lukrecija (vzpe roke in poklekne pred Gennarom). O bog! Da bi bil ravnokar arečen, kot sem bila jaz nesrečna. (Poljubi Gennaro na čelo. Ta se vzbudi in plane v kvišku).

Gennaro (Zagrabi prestrašeno Lukrecijo za roke in jo drži). Poljubi! Ženska! — Na moje čast, signora, ko bi bila vi kraljica in jaz pesnik, bil bi to v resnici prigradek Alani Chattera, francoskega pesnika. — Ali ne vem, kdo ste in jaz — jaz sem samo navaden vojak.

Lukrecija. Pustite me, signor Gennaro!

Gennaro. Ne, ne, signora!

Lukrecija. Je tu nekdo! (Zbeži, Gennaro ji sledi).

3. PRIZOR.

Jeppo, potem Maffio.

Jeppo (nastopi s nasprotne strani). Ta obraz? — Al! Ona je! Ta ženska v Benetkah! He! Maffio!

Maffio (vstopi). Kaj je?

Jeppo. Moram ti povedati nekaj nezaljubljenega. (Šepeta Maffiu na uho.)

Maffio. Si o tem prepričan?

Jeppo. Prepričan ravnokar kot o tem, da smo v palači Barbarigo in ne v palači Labbia.

Maffio. Zabavala se je galantno z Gennarom?

Jeppo. Z Gennarom!

Maffio. Moram rešiti brata Gennaro iz te pasti.

Jeppo. Sporočiva prijateljem! (Odideta. Pozorišče je nekaj časa prazno; le od časa do časa je videti v ozadju pripluti gondole s spremljajočo godbo. — Gennaro in Lukrecija se vrmeta.)

(Dalje prihodnjaki.)

Kmalu nato sta zopet prejela od artistov pismo, v katerem ju je prosil in rotil, naj vendar prenehata s tistim strašnim ropotom, ki pričinja vedno v trenutku, ko se on odpravlja k počitku. V nasprotnem slučaju si mora pač polskati mirnejše stanovanje. Upa pa, da mu tega ne bo treba storiti.

"K njemu pojdem in povprašam, kaj in kakšen hrup mu delava."

"Ne boš se poniževala. Ako mu kaj ni prav, naj se blagovoli potruditi k nama."

Ljuboznivemu pogledu zakonake družice se je moral gospod Miško pokoriti in — udal se je.

Ah, kako ste ljubozniva, milostljiva gospa. Saj sem prepričan, da tega ne delate namenoma. Toda jaz med takim grozovitim ropotom ne morem spati."

"Saj midva ne delava nikakega ropota. Preproge imava, po pratih hodiva, klavirju sem se odpovedala; hočete še več od mene?"

"Samo miru in nič ropota, milostljiva. Ne morem si razlagati tega ropota. No, upam, da odalej tega ne bo več. Še enkrat: oprostite. Nameraval sem vas osebno prositi, pa si nisem upal. Sedaj sem pomirjen in se zahvaljujem za naklonjenost."

Pismo, ki jima ga je pisal artist čez dva dni, ju je spravilo popolnoma iz ravnotežja.

Gospod Miško je razburjeno hodil po sobi, Ksenija ni vedela, kaj bi.

Sla sta k artistu.

"Gospod! Ali hočete, da se izseliva, ker vi ne morete spati? Ali naj midva celo in cel dan leživa? Sicer pa, ako niste zadovoljni s stanovanjem..."

"Ah! nikakor ne! Vešdar si ne morem tega razlagati. Ako mi pa ne verjamete, se lahko sami prepričate. Vsako jutro, takoj ko ležem v posteljo, okrog pol petih, pričinja nad menoj tisti strahoviti ropot. V varijetju so že opazili, da izgubljam na svoji spretnosti. Seveda, ko pa nisem že teden dni zatislil očesa."

"Res ne vem, kaj je vzrok temu ropotu," je rekel že nekoliko mirnejši gospod Miško, katerega mu se je ubogi artist zamislil. "Ako dovolite, se jutri sama prepričava, da vidiva, kaj je na vsem tem resnici. Ob pol petih, kaj ne? Na svidenje."

Ob pol petih sta že čakala v artistovem stanovanju. Artisti se ni bilo iz varieteja.

Preteklo je pet, deset minut. Naenkrat je zaropotalo, kakor bi kdo prevrnil omaro. Vedno večji je postal ropot.

"Slišiš, Ksenija?"

"Kakor da razmetavajo najino pohištvo."

"Zdi se mi, kakor da se pretepajo."

"Ah, ubogi artist! V takem res ni mogoče spati. Morda pa so — duhoviti?"

"Larifari."

Nekaj časa sta poslušala zbegana, preplašena. Nato sta odpavala steno, pregledala strop. Našla nista ničesar.

Dve uri je trajalo vse akupaj. Potem je utihnilo.

"Poglejva, morda najdeva v stanovanju rešitev te zagonetke."

Neodločno sta stopala po stopnicah.

Pred vrati sta obstale in prisluhnili. Končno se je gospod Miško ohrabil, krepko stisnil kljuko, pritisnil, odločno odrinil vrata, vstopil, dva, tri korake, nato pa zakrill z obema rokama po zraku. Kolena so se mu šibila. Ksenija mu je hitela v pomoč. Toda še po tretjem, morda četrtem koraku je obstala, sicer tako lepe oči so se zavrtle, kakor da so val vidni živel popustili in padla je nezvestna svojemu ubogemu moču v naročje.

Soba, celo stanovanje je bilo popolnoma prazno. Brez najmanjšega kosa pohištva.

"Ubogega" artista nista videla nikdar več — in svojega pohištva tudi ne.

Med zakonomci

Zena: Nocoj se mi je sanjalo, da sem se potapljala.

Mož: Žal vidim, da se tvoje sanje niso izpolnile.

Dolžnika uita

Otrok, našekkan, se prične k materi: "Papa je strašen! Ali je bil to edini mož, ki si ga mogla dobiti, mamica?"

Za kralik čas

Bodoči tast: "Se vedno nisem gotov, če vzamete mojo hčerko radi nje same ali radi Vaših dolgov."

Zet: "Napravite poskušnjo! Plačajte moje dolgove in počakajte!"

"Kam pa, gospod Pikee?"

"Na ženitovanjsko potovanje."

"Na ženitovanjsko potovanje? Ja, kje pa imate gospo?"

"Doma — eden morda vendar biti v trgovini."

"Zaka pa jočeš, Anica?"

"Mama je vtopila naše mlade mucke."

"Prav imaš, Anica, to ni bilo lepo od mame."

"Kaj ne, da ne, saj mi je vendar obljubila, da jih bom jaz vtopila!"

"Globoko dihanje, razumete, umori batile."

"Ja, gospod doktor, kako naj pripravim te zverine, da bodo globoko dihale."

Stara žena pride v mesto. Čistilec kanalov je dvignil pokrov od vhoda v kanal, spustil lestvo in zginil pod cesto. Nakar je preprosta ženica v zažudena reka: "Strašno! Ta stanovanjska beda!"

"Mama," je dejal mali sinček, "jaz sem pa videl moža, ki je naredil konja."

"Konja naredil?" vpraša mama neverjetno.

"Ja, gotovo, mama. Bil je še skoro gotov, samo kopita je še pribijal."

Najzanesljivejše sredstvo

— Dovolj, prijatelj, da ti čestitam, ker si podedoval cel milijon. Rad bi vedel, kako boš zapravljal toliko denarja?

— Ne boj se, načinov, "kako" zapravljal denar, nikoli ne manjka. Najprej se mislim oženiti.

— Stoj, to zadostuje.

Oče in sin

Stari Salomon umira. Ob smrtni postelji stoji sin in pravi očetu:

— Oče, kmalu se sestanem s mojo rajno ženo v nebesih. Povej ji, da je ne bom nikoli pozabil.

— Kaj, ko bi ti sam izpolnil to naročilo, mu pravi oče.

Človek se vedno uči

Ondaj sem spoznal način, kako moreš dami stopiti na nogo, ne da bi si nakopal zamero. Na električni železnici sem čvrsto zagazil svoji sosedi na lakasti čevlček. "Slišite, brezobzirnež, na mojem stopalu stojite, pa se ne opravičite!" mi zabrusi narečnica v obraz. "Oh, gospa, saj bi moral imeti povečevalno steklo, da bi mogel opaziti vašo nožico."

ŽENITVENA PONUDBA

Vdovec, star 37 let, se želim seznaniti s Hrvatico ali Slovenko v starosti 25 do 40 let stara, samaka ali vdova in ne več kot z enim otrokom. Jaz imam svojo domačijo in nekaj prihrankov. Katera ima resno voljo naj piše na naslov: George Redčič, box 17, Hostetter, Pa.

(Adv.)

NA PRODAJ JE

dobro idoča grocerija—trgovina in hiša z vsem blagom. Oglašite se osebno pri lastniku na: 2632 So. St. Louis Ave., Chicago, Ill.

(Adv.)

Kako zaustaviti kašelj

Ne pustite, da bi se kašelj razvil do nevarne točke. Zauzavite ga s Severa's Cough Balsam. Ustavi kašljanje, pomirja grlo. Ta čudovit balsam proti kašlju je priljubljen v domovih in na 50 let. Vsi lekarnarji ga imajo. 75 in 50 centov.

W. F. SEVERA CO.

Cedar Rapids, Iowa.

SEVERA'S COUGH BALSAM

Ozdravel je od glavobola in žlednih bolečin.

"Z zdravilstvom vam naznanjam o čudoviti spremembi močnega zdravila," piše Mr. William C. Miller. "Predno sem začel razbiti Nuga-Tone sem imel glavobol vsake noči in trpel sem bolečine v kolčih, moje telo je bilo čudno harvo. Sedaj je glavobol in bolečina izginila, a kula je po lepe barve."

Več kot milijon ljudi je v Nuga-Tone našlo veliko pomoč in olajšavo. Povratni listi je zdravilo in moč, odpravilo rane bolečine in nevrednosti ledve in mehura, slabega apetita in nepravilnosti. Pridobil se mirno spanje in so se srečili. Nuga-Tone se prodaja v vseh lekarnah s zdravili. Kupite še danes vseh lekarnah in si izboljšate svoje zdravje. Ako ne vaš trgovca s zdravili nimate v saloni, nam recite naj ga vam naroči od našega lista s zdravili.

(Adv.)

V JUGOSLAVIJO PO CUNARD PROGI

Najhitrejša posredna plošča na svetu. S dal do Jugoslavije. Parobroki odhajajo iz New Yorka v Cherbourg vsake srede. Potujejo na osem tednih vikendskih parobrokov.

BERENGARIA AQUITANIA MAURETANIA

Vaša potek vsej toli novi parobroki na svetu.

Vaši listi E. razvoda iz New Yorka do Ljubljane in nazaj \$100 in več. Privatan kabina, prostoročno.

stvari stalni prevoznik, izvrstna hrana, udoben, udoben

CUNARD LINE

340 N. MICHIGAN AV., CHICAGO

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINI NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2637-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Romanus: G. Miško in artist

Pred dobrim mesecem se je vselil gospod Miško v svoje novo hišo. Ksenija, njegova dobra ženica, je lastnoročno uredila novo stanovanje po svojem okusu in razvratila dragoceno, starinsko pohištvo iz časa Ludovika XIV. z obdobjanja in hvalevrednim poznavanjem zgodovine. Še vedno sladak in omamljiv poljub kakršnega je znal dati samo gospod Miško, ji je dokazal, da je njen močilek zadovoljen z njenim okusom.

Iz usmiljenja sta kmalu po vselitvi oddala še dokaj čedno stanovanje v najem revnemu artistu.

Precej časa sta živela nemoteno in uživala sadove dobrodoke trgovine in rodovitnih posevcev.

Gospa Ksenija je običajno prebirala modne vesti iz najraznovrstnejših modnih žurnalov, dolčas si je preganjala včasih s preizkuševanjem gibkosti svojih nežnih prstov na klavirju, njeno najljubše opravilo — poleg čitanja obilnih pisem — pa je bilo slikanje.

"Ti imaš talent za slikanje", ji je večkrat dejal gospod Miško, zlasti kadar je bil dobre volje. "Ko bova prisiljena slušati si svoj kruh s svojimi rokami,

nama bo tvoj slikarski talent lahko zelo koristil."

"Ne norčuj se. Ne veš, ali ne bova prisiljena živeti baš ob mojem slikarskem talentu."

"Ob tvojem talentu že, toda s tvojim talentom, tega naju pa Bog obvaruj."

Tako sta pogostokrat zaključila pogovor o slikarskem talentu gospe Ksenije.

Nič ni motilo njune sreče, nič ni motilo njunega zadovoljstva.

"Kaj ti je, dušica? Je vprašal nekega dne gospod Miško svojo ljubljeno Ksenijo, ki je vidno razburjena odločila neko pismo.

"Tu imaš. Poglej. Citaj, kaj nama piše najin najemnik, artist."

Gospod Miško čita:

Vsaga spoštovanja vredna gospa blagorodni gospod!

Težak je moj poklic. Morda bolj, kakor si mislite. Popolnoma zmučen se vračam v zgodnjih jutranjih urah iz varieteja in ko bi se rad nekoliko odpelil, ne morem iz vzrokov, ki so Vam gotovo dobro znani. Vem, da tega ne delate namenoma. Zato Vas prosim, imajte usmiljenje z menoj.

Se priporočam Vašemu usmiljenju in prosim, da blagovolite sprejeti izraze...

Jean Latruit, artist.

"Kaj naj to pomeni? Cesa že-

li ubogi artist od naju? Zakaj ne more spati?"

Tri dni nato je sledilo pismo, ki jima je pojasnilo, zakaj ubogi artist ne more spati:

Vsaga spoštovanja vredna...

Ne mogel bi verjeti, da mi namenoma ne dovolite vsaj par ur spanja. Toda ta misel sili v moje možgane. Prosim Vas še to zdi se mi, da je moja prošnja naletela na gluha ušesa. Možno pa je, da se je moje, prvo pismo izgubilo. Zato Vas ponovno prosim: dajte mi, da se odpočijem! Moj poklic mi ne dovoljuje spanja po noči, zato moram to storiti takrat, ko drugim srečnim zemljanom sije lepa solnčna luč. V poslednjem času pa mi niti to ni več mogoče. Grozen hrup in ropot, ki ga povzročate nad menoj, mi ne da zatisliti oči. Prepričan sem, da tega ne delate namenoma. Prosim Vas, upoštevajte moj poklic.

Blagovolite sprejeti...

Jean Latruit, artist.

Gospod Miško in gospa Ksenija sta se spogledala.

"Kakšen hrup, kakšen ropot? Ali ne bom smela niti na klavir igrati?"

Vendar sta sklenila hoditi odalej po pratih in Ksenija je artovovala prijetne urice, ki jih je preživela ob klavirju, ubogemu artistu.